

Pasen: Nieuw Begin

Ledevaartkerk Chaam, Paaszondag, 21 april 2019

Ds. Sara Dondorp

In deze dienst, waaraan de Ledevaartcantorij medewerking verleende, werden korte schriftlezingen en korte overdenkingen afgewisseld met liederen.

Inleiding op het thema: Nieuw begin

Op Goede Vrijdag lijkt het alsof de weg van Jezus afgelopen is. Zijn goede boodschap van vrede, liefde en recht. Op Goede Vrijdag dooft het licht. Als er iets goed is aan Goede Vrijdag, dan is dat denk ik dit: dat Jezus zich niet heeft laten meeslepen door wereldse macht, dat hij tot het einde toe trouw is gebleven aan liefde, vrede en recht. Die weg van trouw lijkt in onze wereld dood te lopen. Maar bij God is altijd een nieuw begin mogelijk. Dat is één van de lessen die Jezus zijn leerlingen leerde. De kruisweg is achter de rug. Jezus is begraven. Vandaag is het de derde dag. In het joodse denken verlaat de ziel op de derde dag het lichaam. De derde dag is in de bijbel vaak vaak een belangrijke dag: de dag waarop de beslissing valt ten kwade of ten goede. Deze derde dag is ook de eerste dag van de week. Vrouwen hebben het graf bezocht en hem niet gevonden. We lazen het gisteren tijdens de Paaswake. Een vreemd en onvoorstelbaar verhaal. Wat moet je daar mee? Jezus' volgelingen pakken het gewone leven weer op. Vanmorgen lopen we met twee van hen mee op. Twee volgelingen die op de derde dag, op de dag van Pasen, Jeruzalem verlaten. Ze gaan naar huis, gedesillusioneerd. Wij gaan met ze mee, in de hoop op een nieuw begin.

Lezing: Lucas 24:13-21

Overweging 1

Twee mensen lopen gedesillusioneerd naar huis. Of lopen ze juist weg van de plek die vertrouwd was als een thuis? Ze weten waar ze heen gaan, en toch lijken ze de weg kwijt. Ze weten niet meer wie ze zijn, wat hun leven voor zin heeft. Ze zijn vol van datgene wat ze niet hadden willen meemaken. De belangrijkste mens in hun leven is niet meer. Twee mensen in diepe rouw, met vertroebelde blik. Ze lopen samen, houden zich spreekwoordelijk aan elkaar vast. Want samen lopen geeft troost. Het ritme, de beweging, de lucht... Liever buiten lopen dan binnen blijven en treuren. Lopen loutert, zegt men, maar of het echt helpt? Deze twee mensen zijn zoekende. Wie zijn zij? Een van hen heet Kleopas. En de ander? Is het een vriend? collega? zijn vrouw misschien? We weten het niet. Het is een witte plek in het verhaal. Een witte plek die ons ruimte geeft om ons te identificeren met die ander. Man of vrouw, homo of hetero, wie dan ook kan het zijn. Stel je eens voor: ik loop met Kleopas naar huis. En dan ineens is er een derde bij. Een Onvermoede Derde. Eén die ruimte geeft en luistert zonder te vragen. De klassieke pastorale houding. Die alleen vraagt: vertel maar! En ze vertellen. We vertellen. Alle pijn, alle verdriet worden omgezet in woorden. Alles mag er zijn, hoe onvoorstelbaar pijnlijk het ook is. Hij heeft voor ons geleden, als een beeld van ons bestaan... Dat doet ook ons pijn. Sterker nog: het zijn 'onze hogepriesters en leiders' die hem ter dood hebben laten veroordelen. Niet-joodse christenen zijn dat later behoorlijk vergeten. Jezus, de jood, is door zijn eigen mensen veroordeeld. Was hij germaan geweest, dan was hij door germanen veroordeeld. Wij mensen, van welke afkomst ook, hebben het laten gebeuren. Behalve rouw en verdriet, is er dus ook schuldgevoel. Zo lopen we verder, met z'n tweeën, met z'n drieën.

Lezing Lucas 24: 22-27

Overweging 2

Ze vertellen en vertellen. We vertellen; al wat ons op het hart ligt. Een en al verwarring. Een opgewekt vernaal van de vrouwen, maar Hem hebben we niet gezien. Hij was er niet... We hebben het hart gelucht, maar de blik is nog troebel. Nu gaan de Schriften open. Mozes en de profeten. De oude traditie: samen lezen uit Gods Woord. Net als vele rabbi's las ook Jezus de Schriften met zijn leerlingen. Samen met elkaar oplopen, naar elkaar luisteren en de Schrift lezen. Het is een oude traditie, maar tegelijk ontstaat er iets nieuws. Hier ontstaat de eerste gemeenschap van gelovigen. Voorwaar een nieuw begin! Als een allereerste geloofsgemeenschap. Nog voordat de gelovigen zelf kunnen geloven wat er gebeurt. Ze trekken met elkaar op, ze delen Gods Woord. Wij delen Gods Woord. Want wij lopen mee. En dan is er die zware constatering: moest de Messias al dat lijden niet ondergaan om zijn glorie binnen te gaan? Is dat een moeten als in: voorbestemd zijn? Of is dat een moeten als in: het gevolg van zijn trouw. Uit liefde heeft hij het lijden ondergaan. Niet uit plicht. Uit liefde, zoals de sopraan in de Matthäus Passion zingt. Deze wandeling is een zoektocht naar betekenis, naar zin. Mensen op weg naar huis, met een vreemdeling als gids. Het is de vreemdeling die de weg wijst. In de dynamiek tussen twee mensen in dialoog, gebeurt het wonder dat er iets nieuws ontstaat. Een nieuwe weg, een nieuw begin. Een derde die meegaat. We zijn onderweg, speurend langs allerlei wegen.

Lezing: Lucas 24: 28-35

Overweging 3

We naderen onze bestemming. Maar we zijn er nog niet. Eerst moeten we breken en delen met de onbekende vreemdeling. Dat is hetzelfde moeten als daarstraks: niet uit plicht maar uit liefde. We hebben met elkaar de Schrift geopend. Maar dat was nog niet voldoende om ons de ogen te openen. In het delen van brood en wijn zijn we pas echt gemeenschap. Hier in Emmaüs, of waar we ook maar thuis zijn, hier gebeurt het wonder van Goddelijke aanwezigheid. In het delen van brood en wijn is de Opgestane herkenbaar. Daar ervaren we Zijn Aanwezigheid. In dit eerste Avondmaal klinkt het laatste Avondmaal als echo. Hij spreekt de zegen uit: Gezegend zijt Gij, Koning van hemel en aarde, die het brood uit de aarde doet groeien. Hij breekt het brood – hij, de vreemdeling, is gastheer. Hij breekt het brood en geeft het aan zijn vrienden. Precies daarin is Hij herkenbaar. Maar hij werd onttrokken aan hun blik, staat er dan. Dat is mooi gezegd, er staat niet dat Hij ineens weg is. Want Hij is er nog, in hun harten. Ze zijn begeistert, in vuur en vlam. Bijna alsof het al Pinksteren is. Dit is een opstandingsverhaal. We zijn opgestaan. Er is iets heel nieuws begonnen. Iets dat gedeeld moet worden. Gedeeld en bezongen moet worden. Niet uit plicht, maar uit liefde. De twee wandelaars staan op om op weg te gaan. Terug naar Jeruzalem. Terug naar de leerlingen, naar de vrouwen. Zij hebben ervaren: Christus was in hun midden. Waar twee of drie in Zijn naam bijeen zijn, is Hij in hun midden. Die ervaring moeten ze delen. Moeten niet uit plicht, maar uit liefde, uit roeping. Inmiddels is het bijna de tweede dag van de week, maar ze gaan terug naar de eerste dag. Terug naar Pasen. Ze beginnen opnieuw. Zoals ook wij elk jaar op Pasen terug gaan naar de Eerste Dag. Want de Heer is waarlijk opgestaan. Halleluja!

Lezing: Lucas 24:1-8